

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓

๑. อนึ่ง ในปัจจัยทั้งหลายมีจิวรเป็นต้นเหล่านั้นบรรดา (เฉพาะ) ในจิวรและบิณฑบาต สำหรับภิกษุรูปใดรูปหนึ่งผู้จะชำระอาชีวะให้บริสุทธิ์ นิमित โอกาส ปริกถา และวิญญูติ ไม่สมควร แต่ในเสนาสนะ นิमित โอกาส และ ปริกถา สมควรแก่ภิกษุผู้มีได้ถือธุดงค์ ฯ บรรดาอาการเหล่านั้น ที่ชื่อว่านิमित ได้แก่ เมื่อภิกษูกำลังทำงานมีการปราบพื้นที่เป็นคัน เพื่อ (สร้าง) เสนาสนะ ครั้นถูกพวกชาวบ้านถามว่า พระคุณเจ้า ขอรับ อะไรที่พระคุณเจ้ากำลังทำอยู่ ใครใช้ให้พระคุณเจ้าทำ คำตอบมีว่า ไม่มีใครใช้ดอก ก็หรือการทำให้รู้ความหมายอื่นใดท่านองนี้ ฯ ที่ชื่อว่าโอกาส ได้แก่ เมื่อภิกษุถามว่า โยมชาย-หญิงทั้งหลาย พวกท่านอยู่ที่ไหนกัน ครั้นพวกเขาตอบว่า อยู่บนปราสาท ขอรับ มีคำพูดว่า โยมชาย-หญิงทั้งหลาย ก็ปราสาทนะ คงไม่เหมาะแก่ภิกษุทั้งหลาย กระมัง ก็หรือการพูดหวานล่อมแม้อื่นใดท่านองนี้ ฯ ที่ชื่อว่าปริกถา ได้แก่ การที่ภิกษุพูดว่า เสนาสนะของภิกษุสงฆ์คับแคบ ก็หรือการพูดจาเลียบเคียงแม้อื่นใดท่านองนี้ ฯ ในเกสัช เหมาะสมแก่ทุกประการ ฯ แต่เกสัชที่เกิดขึ้นอย่างนั้น เมื่อโรคหายแล้ว ภิกษุจะฉัน ไม่ควร ฯ ในเรื่องเกสัชนั้น ท่านผู้ทรงวินัยทั้งหลาย กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า โปรดประทานช่อง (ทาง) ไว้ให้แล้ว เพราะฉะนั้น จึงควร ฯ ส่วนท่านผู้เชี่ยวชาญฝ่ายพระสูตร แดลงอย่างนี้ว่า ถึงจะไม่เป็นอาบัติ ก็จริง กระนั้น ก็ทำอาชีวะให้กำเริบได้ ฉะนั้น จึงไม่ควร ฯ ส่วน ภิกษุรูปใด ไม่บอกไว้ พูดเคาะ พูดเลียบเคียง และออกปากขอ แม้ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตไว้ อาศัยคุณมีความเป็นผู้มักน้อยเป็นต้นอย่างเดียว แม้เมื่อยามชีพคักขัย ปรากฏเฉพาะหน้า ก็ใช้เฉพาะปัจจัยที่เกิดขึ้นนอกจากอาการมีพูดเคาะเป็นต้นเท่านั้น ฯ ภิกษุนี้ ท่านเรียกว่า ผู้มีพฤติกรรมเป็นไปเพื่อความขัดเกลาย่างยิ่งยวด เปรียบประดุจดังพระสารีบุตรเถระ ฉะนั้น ฯ

๒. เปรียบเหมือนอาชีพปาริสุทธศีล พึงให้เทียบพร้อมด้วยความเพียร
 ฉันทใด ปัจจยสันนิสิตศีล ก็พึงให้เทียบพร้อมด้วยปัญญา ฉันทนั้น ๆ ความจริง
 ปัจจยสันนิสิตศีลนั้น ชื่อว่ามีปัญญาเป็นเหตุให้สำเร็จ เพราะท่านผู้มีปัญญา
 สามารถเล็งเห็นโทษและอานิสงส์ในปัจจยทั้งหลายได้ ๆ เพราะฉะนั้น
 ปัจจยสันนิสิตศีลนั้น ภิกษุผู้ละความติดใจในปัจจยเสียได้ใช้ปัญญาพิจารณา
 โดยวิธีการตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว บริโกลใช้สอยปัจจยที่เกิดขึ้นโดยชอบธรรม
 โดยสมควร พึงบำเพ็ญให้เทียบพร้อม (ให้ได้) เกิด ๆ ในปัจจยสันนิสิตศีลนั้น
 มีการพิจารณา ๒ อย่าง คือ (พิจารณา) ในเวลาได้ปัจจยทั้งหลาย ๑ (พิจารณา)
 ในเวลาบริโกลใช้สอยปัจจยทั้งหลาย ๑ ๆ ความจริง เมื่อปัจจยมีจิวรเป็นต้นที่ตน
 พิจารณาด้วยสามารถเป็นธาตุหรือด้วยสามารถเป็นของปฏิกุศลแม้ในเวลาที่ได้มา
 แล้วเก็บไว้ ภิกษุบริโกลใช้สอยพ้นจากเวลาที่ได้นั้น การบริโกลใช้สอย หาโทษ
 มิได้เลย (ถึง) เมื่อภิกษุบริโกลใช้สอยปัจจยที่ได้พิจารณาดังกล่าว แม้ในเวลา
 บริโกลใช้สอยแล้วเก็บไว้พ้นจากเวลานั้นไป การบริโกลใช้สอย ก็ไม่มีโทษ
 เช่นกัน ๆ นี้ เป็นข้อวินิจฉัยที่ลงตัวในการพิจารณาเวลาบริโกลใช้สอยปัจจย
 นั้น ๆ

บรรดาการบริโกลใช้สอยทั้ง ๔ อย่างนั้น การบริโกลใช้สอย (ปัจจย)
 ของภิกษุผู้ผู้ผู้บริโกลใช้สอยอยู่ แม้ในท่ามกลางสงฆ์ ชื่อว่าการบริโกล
 ใช้สอยโดยความเป็นขโมย ๆ การบริโกลใช้สอย (ปัจจย) อันมิได้พิจารณาแล้ว
 ของภิกษุผู้มีศีล ชื่อว่าการบริโกลใช้สอยโดยความเป็นหนี้ ๆ เพราะฉะนั้น ภิกษุ
 พึงพิจารณาจิวรทุกครั้งที่ใช้สอย พึงพิจารณาบิณฑบาตทุกคำกลืน เมื่อไม่อาจ
 (พิจารณา) อย่างนั้น พึงพิจารณาเวลาก่อนฉัน หลังฉัน ยามฉัน ยามกลาง หรือ
 ยามสุดท้าย ๆ ถ้าเมื่อเธอมิได้พิจารณาเลย (ปล่อยให้) อรุณขึ้น เธอก็ดำรงอยู่ในฐานะ
 บริโกลใช้สอยโดยความเป็นหนี้ ๆ แม้เสนาสนะก็พึงพิจารณาทุกครั้งที่ใช้สอย ๆ
 สำหรับเกสัช ตลอดรับประเคน ตลอดเวลาบริโกล สมควรเป็นผู้มีสติเป็นเครื่องช่วย
 สนับสนุน ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เข ปเนเต จีวราทโย ปจฺจยา เตสุ ยสฺส กสฺสจฺจ ภิกฺขุโน อาชีวํ
 ปรีโสเรนฺตสฺส จีวเร ปิณฑปาเต จ นิมิตฺโตภาสปริกถาวิณฺณคฺติโย น
 วฏฺฏนฺติ เสนาสนเน ปน อปริคฺคหิตฐตฺถกสฺส นิมิตฺโตภาสปริกถา วฏฺฏนฺติ ฯ
 ตตฺถ นิมิตฺตํ นาม เสนาสนคณํ ภูมิปริกมฺมาทีนํ กโรนฺตสฺส ที ภาเน กยิรติ
 โก การาเปตฺติ คีหิหิ วุตฺเต น โกจิติ ปฏฺวณฺณํ ยํ วา ปนณฺณมฺปิ เอวรूपํ
 นิมิตฺตกมฺมํ ฯ โอภาโส นาม อุปาสกา ตมฺเห กุหิ วสธาติ ปาสาท ภาเนติ
 ภิกฺขุณํ ปน อุปาสกา ปาสาท น วฏฺฏตฺติ วณฺณํ ยํ วา ปนณฺณมฺปิ เอวรूपํ
 โอภาสกมฺมํ ฯ ปริกถา นาม ภิกฺขุสงฺฆสฺส เสนาสนํ สมฺพารณฺติ วณฺณํ ยา
 วา ปนณฺณมฺปิ เอวรูปา ปริยายกถา ฯ เกสขฺเช สทฺทพฺมปิ วฏฺฏติ ฯ ตถา
 อุปฺปนฺนํ ปน เกสขฺชํ โรเต วูปสนฺเต ปรีภุชิตุํ น วฏฺฏติ ฯ ตตฺถ วินยธรา
 ภควตา ทวารํ ฑินฺนํ คสมฺมา วฏฺฏตฺติ วทนฺติ ฯ สุตฺตคฺคณิกา ปน กิณฺจาปี
 อาปคฺติ น โหติ อาชีวํ ปน โกเปติ คสมฺมา น วฏฺฏติ อิจฺเจวํ วทนฺติ ฯ
 โย ปน ภควตา อนฺนณฺณคทาปี นิมิตฺโตภาสปริกถาวิณฺณคฺติโย อกโรนฺโต
 อปฺปิจุตฺตาทิกฺขณฺเนว นิสฺสาย ชีวิตฺถยเยปี ปจฺจุปฏฺจิกเต อณฺณเตรว โอภาสาทิหิ
 อุปฺปนฺนปจฺจเย ปฏฺฐิเสวติ เอส ปรมสฺสเลขวุตฺตคฺติ วุจฺจติ เสยฺยถาปี
 เถโร สาริปฺพุโต ฯ

๒. ยถา จ วิริเยน อาชีวปาริสฺสุทฺธิ ตถา ปจฺจยสนฺนิสฺสิตสึถํ ปณฺณาย
 สมฺปาเทตฺตพฺพํ ฯ ปณฺณาสาธนํ หิ ตํ ปณฺณวโต ปจฺจเยสุ อาทินฺวานิสฺส-
 ทสฺสนสมฺมคฺคณาวโต ฯ คสมฺมา ปหาช ปจฺจยเคธํ ฐมฺเมน สเมน อุปฺปนฺเน
 ปจฺจเย ยถาวุตฺเตน วิริยา ปณฺณาย ปจฺจเวกฺขิตฺวา ปรีภุชนฺเตน ตํ
 สมฺปาเทตฺตพฺพํ ฯ ตตฺถ ทฺวิธํ ปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจยानํ ปฏฺฐิลาภกาเล จ
 ปรีโลกกาเล จ ฯ ปฏฺฐิลาภกาเลปี หิ ธาตุวเสน วา ปฏฺฐิถวเสน วา

ปจฺจเวกฺขิตฺวา จปีตานิ จีวราทินิ คโต อุตฺตริ ปริภุชฺชนตฺสฺส อนวชฺโซ ว
ปรีโกโค ปรีโกคกาลีปิ ฯ คตฺตรายํ สนฺนิฏฺฏจฺานกโร วินิจฺจนโย ฯ

คตฺถ สงฺฆมฺหฺณเปปี นิสิตฺติวฺวา ปริภุชฺชนตฺสฺส ทฺสฺสสฺส ปรีโกโค
เดชฺชปรีโกโค นาม ฯ สีสฺวโต อปจฺจเวกฺขิตฺปรีโกโค อิมปรีโกโค นาม ฯ
คตฺสฺมา จีวรํ ปรีโกเค ปรีโกเค ปจฺจเวกฺขิตฺพุํ ปิณฺฑปาโต อาโลเป
อาโลเป ตถา อสฺสโกณฺเตน ปฺเรกตฺตปจฺจเวกฺขิตฺปรีโกโค อิมปรีโกโค นาม ฯ
ตจฺจสฺส อปจฺจเวกฺขโต ว อรุณํ อุกฺกจฺจติ อิมปรีโกคจฺจจฺานนํ ติจฺจจฺติ ฯ
เสนาสนมฺปิ ปรีโกเค ปรีโกเค ปจฺจเวกฺขิตฺพุํ ฯ เกสฺสชฺชสฺส ปฏิกฺกหฺณเปปี
ปรีโกเคปี สติปจฺจยตา วญฺญติ ฯ